

som man kunde gaae, og som er antydet i et Forslag, der ikke her ligger for til Behandling, og som jeg vel ikke her nærmere skal gaae ind paa, men som jeg dog her maa fremdrage for at motivere mit Rei til de forskjellige her gjorte Forslag. Det er det subsidiaire Forslag, som er stillet under Nr. 66. Her synes mig, at den hele Stilling paa en aldeles klar og naturlig Maade er bleven opfattet. De ærede Medlemmer, der have stillet dette Forslag, sige: Vi kunne ikke for Diebliffet gaae ind paa en endelig Vedtagelse af noget som helst Forslag, men vi ville lette, saa meget som det staaer i vor Magt, denne Sags endelige Ordning; vi ville gjøre det ved at løse det Baand, som § 100 i saa Henseende frembyder. Naar dette Forslag blev antaget, kunde Rigsdagen ved een Beslutning for sit Bedkommende vedtage en Fællesforsatning. Jeg mener nu rigtignok, at dette Forslag lider af den Mangel, at det ikke gaaer den constitutionelle Wei, men det forekommer mig, at tvende Grupper, naar vi endelig komme til Sagens tredje Behandling, ganske naturlig kunne danne sig om dette Forslag. Den ene vil da sige: Vi arbeide paa at gjøre Fællesforsatningen mulig og vælge den Wei, der vil lette Regjeringen dette, idet vi ikke binde den til at gaae den constitutionelle Wei. Den anden Gruppe, — hvortil jeg regner mig selv —, som vilde ansee det som nødvendigt, at gaae den aldeles constitutionelle Wei, hvilken for mig er det samme som den legale Wei, vil der til stille sit Ændringsforslag, og da ville de tvende Meininger komme til at kæmpe mod hinanden, og Fleertallet erklære sig enten for den Regjeringen gunstigste eller mindre gunstige Opfattelse. Det gjør mig ondt, at dette Forslag ikke staaer som et Hovedforslag. Jeg tør antage, at det nærmest er skeet, fordi man ved anden Behandling vilde søge at fremkalde en bestemt Udtalelse fra Regjeringens Side med Hensyn til Sagen i dens Heelhed, hvortil de opstillede Forslag unegtelig opfordre. Men naar det viser sig, at en Enighed med Regjeringen dog ikke kan tilveiebringes, forekommer det mig, at det vilde være det Naturlige for Enhver at vende Bliffet til dette Forslag, der aabner en saa simpel Udvei for de forskjellige Anskuelser. Vender jeg tilbage til

den Wei, der maatte følges, hvad enten man tog dette eller noget andet Forslag, da tilstaaer jeg, at det har overrasket mig, at saa mange Mænd, der stedse have næret constitutionelle Anskuelser, have kunnet give sig Haab om, at en Forsatning, der ikke blev tilveiebragt ad en fuldkommen constitutionel Wei, skulde kunne holde sig. Det er muligt, at den kan staae i nogle Aar; men at den virkelig skulde staae Mod i Folket, det strider mod Alt, hvad vi tidligere have seet af denne Art. Der reiser sig Forsatninger ad den legale Wei, der betragtes som høist usfuldkomne, som ikke svare ganske til Tidens Fordringer, som lide af mangen Brøst, og dog paa en mærkelig Maade gjøre Regjeringen istand til at arbeide med Kraft og gavne Folket. De staae som Bygninger, der ere opførte til forskjellige Tider, efter som Bequemmeligheden tilfagde den, der byggede, efter som han sølte Opfordring til at soie til eller tage fra, og dog med al deres Usfuldkommenhed, med deres forskjellige Stil, ere Gieren hærere end den nyeste og meest elegante Bygning vilde være, fordi de ere ham hyggelige og bequemme. Saaledes er det med Forsatninger; selv deres Mangler blive ofte høit skattede af dem, der vare med at bygge dem. Det er, ligesom om de havde knyttet hele deres Tilværelse til en saadan Forsatning, og, skjøndt det, der eengang var saare rigtigt, senere er blevet usfuldkomment og kunde trænge til Forandring, lader man den dog staae i lang Tid og opgiver den kun efter den alvorligste Kamp, fordi Folkets Historie, dets hæderlige Gjerning har knyttet sig dertil. Saaledes bliver gjerne Resultatet, naar man gaaer den legale Wei, medens Forsatninger, der ikke have den Støtte, hvor godt de end see ud, styrte sammen, fordi de fra selve deres Fødsel have fremkaldt Mistillid og Misnoie. Den legale Wei i en constitutionel Stat er den constitutionelle Wei. Og Danmark er en constitutionel Stat, hvad man saa end siger, thi Forsatningen blev givet og har opretholdt Staten i Farens Stund, og det blev tilfagt de øvrige Dele, at ogsaa de skulde blive constitutionelle. Den legale Wei i Danmark er altsaa den reent constitutionelle, og enhver anden Wei, man gaaer, vil bære Spi-